

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, 14/12/2018

Adam Bodnar

V.7224.122.2018.JF

Pan
not. Mariusz Bialecki
Prezes
Krajowej Rady Notarialnej

ul. Dzika 19/23
00-172 Warszawa

Szanowny Panie Prezesie

Pragnę przedstawić Panu Prezesowi problem podnoszony w licznych skargach kierowanych do mojego Biura, dotyczących pełnomocnictw sporządzanych w formie aktu notarialnego. Z treści skarg wynika, że instytucje finansowe (banki, Spółdzielcze Kasy Oszczędnościowo Kredytowe) nie respektują takich pełnomocnictw sporządzonych przez właścicieli rachunków, upoważniających do reprezentowania ich interesów przez osoby trzecie. W ocenie Skarżących, takie działania są niezgodne z prawem, bowiem podważają rangę aktu notarialnego, jako dokumentu urzędowego sporządzonego przez osobę zaufania publicznego, korzystającą z ochrony przysługującej funkcjonariuszom publicznym.

Co istotne, jak wskazują również Skarżący, przepisy ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (Dz. U. z 2018 r. poz. 2187, z późn. zm.), nie wymagają zachowania szczególnej formy dla pełnomocnictwa do rachunku bankowego. Ważne jest by na jego podstawie istniała możliwość identyfikacji osoby mocodawcy i pełnomocnika. Tymczasem najczęstszą praktyką, akceptowaną przez banki, jest sporządzenie pełnomocnictwa w obecności pracownika banku na przygotowanym przez bank formularzu. Taki sposób postępowania, zdaniem instytucji finansowych, ma na celu dbanie o interes klienta banku. W odpowiedzi na te argumenty Skarżący podkreślają, że ryzyko związane z udzieleniem pełnomocnictwa osobie trzeciej jest takie samo, bez względu na to, czy zostało ono sporządzone w obecności pracownika banku, czy notariusza. Decyzja mocodawcy o ustanowieniu pełnomocnika jest zawsze przemyślana, chociażby z uwagi na zakres takiego

umocowania. Jest więc to zawsze osoba, którą mocodawca darzy dużym zaufaniem, tym bardziej, że to do niego należy decyzja o rodzaju udzielanego pełnomocnictwa.

Przed wszystkim jednak Skarżący wskazują, że nie zawsze klient banku może sprostać powyższym wymogom stawianym przez instytucje finansowe. Niejednokrotnie bowiem dochodzi do sytuacji, które wymuszają konieczność ustanowienia pełnomocnika do reprezentowania swoich interesów, w tym również do dokonywania czynności bankowych w sposób inny niż akceptują to instytucje finansowe.

Z treści wpływających do mojego Biura skarg wynika, że wyznaczone przez banki zasady udzielania pełnomocnictwa do dokonywania czynności bankowych w znacznym stopniu ograniczają klientom banków dostęp do ich środków finansowych zgromadzonych na rachunku bankowym. Dotyczy to w szczególności osób starszych i osób z niepełnosprawnościami, które mają trudności z poruszaniem się lub z uwagi na chorobę przebywają w szpitalu i z tych powodów nie mogą sporządzić pełnomocnictwa w obecności pracownika banku, bo ten nie jest uprawniony do dokonania takiej czynności poza siedzibą banku. Tymczasem notariusz, jak wynika z art. 3 § 2 ustawy z dnia 14 lutego 1991 r. – Prawo o notariacie (Dz. U. z 2017 r. poz. 2291, z późn. zm.), może dokonać czynności notarialnej w innym miejscu niż kancelaria notarialna, jeżeli przemawia za tym charakter czynności lub szczególne okoliczności. Osoby starsze, z niepełnosprawnościami lub chore będąc przekonany, że pozycja ustrojowa notariusza daje gwarancję honorowania ich oświadczeń woli, ustanawiają pełnomocnictwo w formie aktu notarialnego. W swoich listach Skarżący podkreślają również, że obowiązujące w prawie polskim zasady dają obywatelowi możliwość dokonywania czynności prawnych przez pełnomocnika, jeżeli przepisy szczególne, bądź specyfika czynności nie wymaga osobistego działania (art. 98 i następane ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny; Dz. U. z 2018 r. poz. 1025, z późn. zm.). Czynność bankowa, jak już wyżej wskazałem, do takich czynności nie należy.

Nie bez znaczenia są konsekwencje, jakie wywołuje odmowa uznania pełnomocnictwa ustanowionego w formie aktu notarialnego. I nie chodzi tu jedynie o koszty, jakie ponosi mocodawca za sporządzenie pełnomocnictwa przez notariusza. Niejednokrotnie pozostaje on w tych szczególnie trudnych chwilach bez środków do życia, jak również nie może regulować np. co miesięcznych opłat za media, od których następnie naliczane są odsetki lub zakupić leków.

Problem ten już wcześniej przedstawiłem Prezesowi Związku Banków Polskich, samorządowej organizacji banków, do zadań której należy m. in kreowanie zasad dobrych praktyk bankowych (wystąpienie z dnia 2 lutego 2017 r., nr V.7220.10.2017 i z dnia 12 kwietnia 2017 r., nr V.7220.64.2017). Jednakże z przykrością muszę stwierdzić, że moje sugestie rozwiązania tego problemu nie spotkały się ze zrozumieniem.

Wobec powyższego, zwracam się do Pana Prezesa z uprzejmą prośbą o przekazanie Rzecznikowi informacji, czy do Krajowej Rady Notarialnej wpływają skargi w tym zakresie. Jeżeli tak, to proszę o informację, czy Krajowa Rada Notarialna podjęła działania zmierzające do ustalenia wzoru pełnomocnictwa sporządzanego w formie aktu notarialnego, który będzie akceptowany przez instytucje finansowe. Natomiast w przypadku braku informacji o tego rodzaju trudnościach klientów instytucji finansowych, uprzejmie proszę o rozważenie, czy istniałaby możliwość podjęcia przez Krajową Radę Notarialną takiej inicjatywy, która pozwoliłaby wypracować wzór pełnomocnictwa sporządzonego w formie aktu notarialnego, honorowanego przez instytucje finansowe, po to by zapewnić wszystkim klientom banków bezpieczeństwo w sferze finansowej, a seniorom, osobom z niepełnosprawnościami lub przejściowo chorym - poszanowanie ich godności.

Z wyrazami szacunku

(podpis na oryginale)